

SZONG SZOKCSE
Hvang Mangün mondotta

Hvang Mangün eltűnt. Megragadta a rotációs kapa utánfutóját tegnap kora hajnalban, és még mindig nem tért haza. Pedig ha ilyenkor a mezőre indult, alkonytját már otthon szokott lenni. Ha valahol ivott és becsipett, legkésőbb éjfélkor már visszafelé imbolygott. Most azonban se híre, se hamva. Életében egyszer éjszakázott kint valahol, de hajnalra akkor is hazavetődött, most meg a kakasok már régesrég elkurjantották a reggelt, de ő sehol. A községháza előtt, az általa egykor ültetett vadszőlő fürtjei alatt, az általa ácsolt padoknál gyülekeztek az emberek. Először a falufőnök szólalt meg.

– Ez a *Mangün vagy hogysziják, Bangün*, ez a bolond nem adott enni az ökreimnek. Nem mondom, szép dolog, egyszerre ennyi állatot éhesen bögtetni. Most iszik valahol és jól érzi magát, a fene vinné el...

A falu véneinek sorában a legtekintélyesebb, legiskolázottabb öreg, Hvan Dzsoszok vette át a szót. Ő az a jeles személy, aki a sárkánykirály ünnepén kalligrafikus írásával letisztazza az ősök szellemének szánt fohászt.

– Ha nincs sehol, annak oka kell hogy legyen. Nem tűnhet el valaki csak úgy! Az ember tán egy aprócska tú vagy homokszem? Tudunk kéne, hol van. Mert hát közibünk való. Ez a Mangün-gyerek itt született, és amióta itt él, még olyan nem volt, hogy ne jött volna haza reggelre...

– Nem úgy van az, öregapám. Amikor elment a sorozásra, akkor is egy napot volt távol. Merthogy hazafelé gyüvet éccakába nyúlóan mindenféle rókákkal, nyulakkal viaskodott a bolondja. Legalábbis ezt mondta...

A sárkánykirály ünnepén a ceremóniamester szerepét betöltő Hvang Dongszu tréfálkozott így. Ekkor azonban, hogy komolyra fordítsa a szót, egy bizonyos Min vágott közbe. Ő volt az, aki összetrombitálta az embereket, amikor Hvang Mangün fia megkereste a hírrel, hogy az apja nem jött haza.

– Kik mentek a tüntetésre tegnap? Ki ment Hvang Mangünnel együtt? Látta valaki a tüntetés alatt?

Az összeverődött tíz-tizenöt ember egymásra bámult, majd megvonták a vállukat.

– Csak néhányan mentünk. Az egész járásból vagy százan, ha voltunk. Mangün barátunk meg ugyebár eléggé aprócska, nem emelkedett ki a tömegeből...

A falufőnök mondta ezt gúnyosan. Min azonban emlékezett arra, hogy a falufőnök a tüntetés előtti napon félrevonult Hvang Mangünnel és nagyon gyözködte valamiről.

– Tegnapelőtt, amikor a tüntetésre készülve összegyűltünk, a falufőnök úr mondott neki valamit. A megbeszélés legvégén, láttam ám...

A falufőnök mérgesen bámult Minre:

– Mi van?! Azt mondtam neki, hogy mindenképpen legyen ott a tüntetésen. Tán ez hiba volt?!

Min hangja önkéntelenül is számonkérő tónusra váltott.

– Az egész járást összetrombitálták, mégis kevesen voltak. Miért éppen Mangünt gyözködte? Valami oka csak volt. Valamilyen különleges ok, ami miatt odaküldte?

– Miket hord ez itt össze-vissza? A falufejlesztési kölcsön eltörlésének követeléséről volt szó. Fontos dolog ez. Tán hiba volt azt mondanom, hogy mindenképpen részt kell venni és az álláspontunknak nyomatékot adni?!

– Nem azt mondom, hogy hiba lett volna. Csak azt kérdelem, miért éppen Hvang Mangün nem jött vissza, amikor mindenki már rég itthon van.

– Piaci nap is volt. Beült valahová, kicsit berúghatott. Ilyen állapotban az utánfutóval hazadöcögni bizony időbe telhet.

A többiek csak némán figyelték, ahogy pattog a labda kettejük között.

– Igen?! És pont Hvang Mangünnel kellett odamennie azzal a vacak utánfutóval. Aminek ráadásul valami baja is volt.

– Én mondtam tán, hogy vigye oda az utánfutót? A tüntetés szervezői kérték, hogy a tiltakozók mezőgazdasági gépekkel jöjjenek. Elromolva meg nem volt, mert Hvang barátunk két napig dolgozott vele. Csak ő értett hozzá.

– A falufőnök úr meg miért nem ilyen rozoga utánfutóval ment? Ő bezzeg a legnagyobb traktoron furikázott. Egy falufőnöknek példát kéne mutatnia, tőle szerénységet várnak, akkor aztán követik a többiek. Hát ez most nem így sült el...

– Nekem a központban a többi falufőnökkel kellett tárgyalnom, hát hogyan mehettem volna a tüntetésre egy vacak utánfutóval? Ha én is egy utánfutóval döcögök, akkor biztosan elkések a tüntetésről. Ráadásul esett az eső, úgyhogy kevesen jöttek el. Kikiabáltuk magunkat, aztán mindenki hazament... Lehetséges egyáltalán utánfutóval eljutni odáig? Az országút tele van örülten száguldó autókkal... És mi van akkor, ha az egyik belerohan az utánfutóba? A többi faluból sokan jöttek a saját autójukkal...

– Nem arról volt szó eredetileg, hogy mindenki utánfutóval jön ki az országútra? Tüntetésünk és az erőnket is megmutatjuk. Bizony, bizony...

– Idecsődíteni az embert, amikor rengeteg dolgom lenne. Nem is figyeled, mit mondok, csak beszélsz idióta módon össze-vissza.

Min erre felhorkant:

– Ki itt az idióta?! Ha a vezetők határoznak valamit, akkor azt be is kell tartani. De ha öltönyben és autóval mennek, és senki sincs, aki az utasításnak megfelelően utánfutóval vonulna, micsoda dolog ez?

– Nézzenek már oda, hogy nagyképűsködik? Idegyün a városból, hogy aszongya, visszatér a természet-hez, osztán itt meg buzgón védi az érdekeinket? Dehát mije vagyok én Mangünnel? Az anyja vagy tán az apja? Kössek a nyakába kötelet és úgy vezessem?!

Ha nem jön oda Hvang Mangün anyja, lehet, hogy egymásnak esnek a vitázó felek. Min vörösen a dühtől közeledett a másik felé. Ez egy hatvanvalahány éves férfitől nem mindennapi látvány. Ekkor azonban egy vékony, még mindig szép arcú vénasszony ért oda, aki az unokáját vezette kézen fogva. A gyerek riadtan leste a lócán üldögélő felnőtteket.

– Ha nem kívántam volna meg a makrélát, ez nem történik meg. Kelltem nekem az a makréla... Elküldtem, hogy vegyen, most meg sehol – mondta az asszony.

Az emberek végül felfogták, mi történhetett tegnap reggel, amikor Hvang Mangün az utánfutóval elindult. Aznap reggel, amikor Hvang Mangün a reggelit készítette, az anyja azt nyafogta, hogy sózott makréla nélkül nem tudja megenni a rizst. A falufőnök arra gondolt, hogy az a lökött *Mangün*, vagy *hogvishiják Bangün* képes volt a tüntetés helyett makréláért menni. Igazán szülőtisztelő fiú, mondta derekát hajlítgatva. Hvang Dzsszok a bajuszát pödörgette:

– Nohát, hogy a vénasszony ne szenvedjen hiányt semmiben, erre is képes, derék gyerek ez. Hvang Mangün gyereke, Jongho is megszólalt hüppögve:

– Amikor reggel hazajöttem, láttam az utánfutón apámat. Azt mondta, hogy tisztálkodni megy. A fürdőbe ment hát. De a járási fürdőben nem látták, telefonáltam nekik. Lehet, hogy egy másik fürdőbe ment. Aztán útközben történhetett valami...

Az emberek folyton újabb és újabb fejleményekről értesültek. Hvang Mangün, mint korábban soha, a gyereke szobájába ment aludni. A gyerek vizsgára készült, ezért a barátjánál töltötte az éjszakát. Amikor reggel hazatért, rögvest észlelte, hogy apja nála aludt, s ráadásul az ő dzsekijét viseli. Ráripakodott az apjára, hogy azonnal vegye le, és máskor ne hogy belépjen az ő szobájába. És azonnal menjen el fürödni. Hogy aztán oda ment-e, nem tudja. A fürdő a tüntetés színhelyével pont ellenkező irányban van.

– Soha életemben nem láttam még, hogy ez a Mangün fürdött volna. Soha még csak meg se fordult a fejében, hogy folyóparton vagy patakparton megmártózzon. Mért ment volna pont egy fürdőbe...

Hvang Gjuszu mondta ezt a vállát vonogatva. Min habozott, hogy elmondja-e, amit tudott, végül nem szólalt meg. Ő is azt mondta ugyanis Hvang Mangünnel, hogy feltétlenül vegyen részt a tüntetésen. Büntudatot érzett, mert volt benne egy kis ital, amikor győzködte a jámbort, hogy ő is ordibáljon a tömegben.

Ekkorra már mindenki tudta a hírt: Hvang Mangün nem jött haza. Ha valamelyik falusi egy-két napra vagy akár egy-két hónapra elutazott, erről nem mindenki értesült. Hvan Mangün esete azonban más volt. De nem mindenkinek volt fontos, hogy előkerüljön. Ha itt van, jó, ha nincs, úgy is jó. A falusiak ugyanis bolondnak tartották. Csak Min úr, aki két éve jött a faluba, és így nem követhette nyomon Hvang Mangün életét a születésétől fogva, csak ő nem vélekedett így.

Az előregedő faluban a még fiatalnak számító, negyvenöt éves Hvang Jongszok akkor értesült az eltűnéséről, amikor épp a szükségét végezte a község ház árnyékszé-
kén. Ezt Hvang Mangün sajátkezűleg ásta ki és építette fel.

– Ez a Mangün nekem bezzeg nem ásott budit, pedig egymillió *vont* adtam volna neki. Állandóan szarszagú volt ez a jóember, hordta a trutyit a földekre. Hogy aztán ez jó-e a földnek, terem-e tőle...

Hvang Mangün annak idején csak mosolygott az ilyen beszéden. Ez neki egy pillanatig sem volt kérdéses. Valaki megszólalt:

– Ha nincs Mangün, nincs, aki ezt a munkát elvégezze. Hova mehetett szegény...

A község háza közelében kicsiny földjén zöldséget termesztő Jo anyó is értesült az eltűnéséről. Hvang Mangün a falusiak trágyáját a sajátkezűleg ásott derítőbe vitte, majd az érlelés után szétosztotta az emberek között. Nem úgy tett, mint Hvang Jongszok, aki úgy gondolkozott, hogy ha ő ásná ki az árnyékszéket, a trágya is az övé lenne. Mangün a Jo anyóhoz hasonló, korán megözvegyült szegényekkel nagylelkű volt, nekik hozta legelőbb a fekáliát, és bőven kimérte, nem sajnálta tőlük.

A gyerekek bújócskáltak éppen, amikor Hvang Mangün eltűnését hallották. A részrehajlás nélküli becsületesség Hvang Mangün legjellemzőbb tulajdonsága volt. A látszat ugyan az volt, hogy híján van a józan ítélőképességnek, de ha valami vitás kérdés vetődött fel a gyerekek vagy akár a falusiak között, a bolondnak vélt Hvang Mangün ösztönösen rátalált a helyes döntésre, és ezzel a vita véget is ért.

De akkor is őt emlegették fel, amikor valami teljesen nyilvánvaló dologról esett szó:

– Ezt bezzeg még Mangün is tudná!

A faluban volt egy réges-régóta közkedvelt csúfoló nóta, amelyet egy idő után Hvang Mangün nótájának neveztek el. Az emberek ezt dúdolgatták most is, miközben Hvang Mangün eltűnésének lehetséges okairól töprengtek.

Hvang Mangün nótáját, pontosabban a Hvang Mangünről szóló dalt a következőképpen éneklik. Először a Hvang szótag hangzik el, jól elhúzva, hogy felkeltse a figyelmet, majd egy ütem kihagyása után az utóneve: Ma-an-gü-ün. Megint két ütem szünet, majd a Sász-szor, Csíz-von, Csíz-gün szótagok következnek egyre gyorsuló tempóban. Ezek mind az ő szavajárását utánzó csúfnevek voltak. A dal ilyen módon összegezte a falusiak vele kapcsolatos tapasztalatait és érzéseit.

Hvang az ő családneve. Az Egyes újtelepen majdnem mindenki, körülbelül ötven család viseli még ezt a nevet, mert ugyanahhoz a nemzetséghez tartoznak. A község tehát úgynevezett nemzetségi falu volt. A két évvel ezelőtt odaköltözött Min viselt csak más családnevet, rajta kívül az egyik a Hvang vejeként odakerült No. Az Egyes újtelep, ahogy a neve is utal rá, nem volt régi település. Hvang Mangün édesapja odaveszett a háborúban. Az édesanyja már viselős volt vele, s mikor megszületett, már nem élt az apa, aki a hagyományok szerinti utónevét megszerkeszthette volna. Jobb híján a házuk előtt magasodó hegy, a Mangün nevére kapta meg. A Mangün két szótagja azt jelenti, hogy tízezer gyökér, azaz sok-sok fával borított hegy. A hegy melletti völgyben több patak is folydogált. Vizüket felduzzasztva a kormányzat egy víztározót épített, s a környéken szétosztán, tanyasi módon élő parasztokat egy helyre telepítette a tározó partján. Ez a falu lett az Egyes újtelep. Hvang Mangün neve tehát a falu létrejöttének jelképeként is felfogható.

A dalban emlegetett Sász-szor mint ragadványnév azzal van kapcsolatban, hogy a név viselője napjában százszor is elesik, tehát ügyetlen. Gyerekkorában gyakran huppant a földre, s a felvégen lakó tudálékos Hvang Akszu szerint ezt a problémát a kisagyban lévő egyensúlyközpont zavara okozza. Ha az emberek ilyen zajt hallottak, akkor rögtön tudták, hogy vagy az érett datolya vagy a gyerek Hvang Mangün pottyant a földre. Valaki egyszer megkérdezte a kicsit, napjában hányszor esik el. Azt tanácsolta neki, hogy számolja az elvágódás mennyiségét, ezzel is gyakorolhatja a matematika tudományát. Ezután esténként, ha rákérdeztek, Hvang Mangün az ujjain, sőt még a lábujjain is próbálta kiszámolni, hányszor esett el. De végül megunt, és egyre csak azt válaszolta, hogy sász-szor, azaz százszor. Naponta százszor, hetente százszor, és havonta is ennyiszor. Ez volt ugyanis a legnagyobb mennyiség, amit képes volt felfogni.

A Csíz-vont mint ragadványnevet a pékség tulajdonosától kapta. Egy szép napon a tizenhárom-tizennégy éves kócos kamaszt az anyja elküldte a boltba, hogy vegyen a kukszu nevű tésztából. Ott már az ajtóban

mondani kezdte: *Kukszut aggyon csíz vonért*. A tulajdonos sehogyan sem értette, hogy mit akar, kérte, hogy ismétlje meg. Hvang Mangün megismételte: kukszu és a polcon levő kukszura mutatott, s még azt is mondta, hogy csíz von. A boltos csak akkor fogta fel nagy nehezen, mit akar, amikor a fiú kezében levő tíz vonos bankjegyet megpillantotta. Gyerekkorában Hvang Mangün bizony beszédhibás volt.

(...)

Akkor hajnalban Min, a városból falura költözött nyugdíjas meghallotta a rotációs kocsis pöfögését. Erre ébredt. A falu végéből hozta a szél a hangokat. Töf, töf, töf – úgy látszik, az önindító makacsodik. Aztán egyenletesen nyugodttá vált a motor hangja, azt jelezvén, hogy minden rendben. Arra gondolt, a többiek is mind a kocsijukkal bajlódnak, hogy indulhassanak a tüntetésre. De a többi gép néma maradt. Csak Hvang Mangüné hallatszott egyre gyengébben, ahogy távolodott. Min megfordult az ágyban, és aludt tovább.

Előző este Hvang Mangünnel beszélgetett.

– Hogy én miért nem veszek fel hitelt? Senki nem ad nekem. Bolondnak tartanak, ki vállalna kezességet? Úgy gazdálkodom hát, a magam erejéből, ahogy tudok. Sose halok meg, elélek én akár száz évig is!

Egy hét múlva tért vissza a faluba Hvang Mangün. A fia hozta a hamvait egy urnában. A kocsija is megjött – darabokban. Egy traktorra volt felpakolva a kettészakadt kasztni. Most már Hvang Mangün se tudná beindítani.

(...)

Hvang Mangün. Többet tudott a dolgok természetéről, mint egy tudós doktor. Az ég is derülten szikrázott, amikor megszületett, s a fák is lelkesen bólogattak. Ez az ember soha senkinek sem ártott, a föld fiának hitte magát, hiszen soha nem érezte kinnak a paraszti munkát. Ha baj volt, önzetlenül segített, ha az érdeméről volt szó, mindenkit maga elé engedett. Anyjának egyetlen gyermekeként példamutató és engedelmes fiú volt. Mint apa okos, szelíd szavakkal és sohasem türelmetlenül vagy durván oktatta gyermekét. Ezt az embert tartották féleszűnek.

Természete szerint szerette az italt, a falubeliek ezzel a hajlamával magyarázták a szegénységét. Pedig ő mindenki másnál igyekvőbb volt, és igazi mestere a paraszti munkának. Szívesen dolgozott a rokonok vagy a dolgozni már képtelen öregek földjén is. Az örömmel végzett munka után felhajtott bizony egy-egy kupicával. Nem vált azonban az ital rabjává, ezzel csupán egy újabb élénkpirost kevert élete szín pompás palettájára. És persze a földistennek is áldozott a rizspálínkával, bár az igazat megvallva nem a földet öntözte vele...

Akkor reggel, ahogy haladt a csigalassúságú kocsival, rajta kívül nem volt senki, aki követte volna a példáját,

nem is találkozott senkivel. Egyedül indult hát a mintegy negyven kilométerre levő járási központba, ahova a tüntetést meghirdették. Útközben kishíján elütötték a szárguldo autók. A szemét gyötrte a száraz tavaszi szélől felkavart por. Beborult és nagyon lehült az idő. Aztán esni kezdett. A kocsin nem volt fülke, ami az esőtől megvédte volna. Bőrig ázott és vacogott a hidegtől. Amikorra a járási székhelyre ért, a tüntetésnek réges-rég vége szakadt, nem volt ott már senki. Anyjának megvette a halat, ugrált egy keveset, hogy felmelegedjenek elgémberedett tagjai, majd dacolva a sötéttel és a hideggel hazafelé

indult. A kocsin nem volt hátsó jelzőlámpa, a többi autó nem láthatta rendesen, többször megint majdnem neki mentek. Minden egyes alkalommal félreállt, aztán neki bátorodva újra elindult a sötétben. Végezetül vaksin befordult az út melletti rizsföldbe, és a gép összetört. Ezért nem ért haza, ezért várták hiába. Ott maradt a roncs mellett, hogy vigyázzon rá. A roncs viszont nem vigyázott rá, nem tudta megvédeni őt a dermesztő hidegtől és a halálba rántó, gyötrő álmoságtól.

Osváth Gábor fordítása

CSEH KÁROLY

Hazatérő

úti makáma

*ott hol a faszor hava illong az úti kanyarban
(nagycsütörtök van épp reggel nyolc óra)
tárt szárnyú angyal földi helytartója
köszön haranggal falum temploma
is már felemelt fejű anyalúdként
csőről szürke-pirosón a tornya
latyakba sárba s tavaszi porba
temetett nappalainkból majd
így magasul fel a húsvét*

Tavaszelőn

*Hosszúra nyúlott telünkben hóembert:
bálvány emel néhány gyerek a kapufélfa előtt;
kipirosító böjti szelek fújdognak a Bükkről,
s illong már szinte olyan önfeledetten virul a hó!
Olykor elő-előbarnállik alóla, és sípol,
korát túlélve, fél tucat katángkóró,
akárha tragikus hitetlenségben
elsorvadt aggastyánjaink
kórusa lenne*

Határjárás előtt

Pozsgai Györgyinek

*Öklömnyi fürtökkel
virágzó cseresznyefa ága
ringott a kékben élem,*

*határjáráshoz
lehetett volna
jogarom,*

*s böjti szeleket átélt fehérét
nemhogy letörtem gallyastól –
ujjal is félve illettem:*

*Meg ne zavarjam a húsvéti kert
méhzsongásban és harangszóban
szerelmeskedő angyalait.*